

Jin

72. SAYI

Geçmişinizi unutmadık, şimdinizin de farkındayız

Kadın Özgürlük Hareketi Hizbullah'a karşı / Eren Keskin

90'lardan günümüze Hizbullah / Oya Açan

İslami demokrasi mi İslamcı şiddeti mi? / Hülya Osmanağaoğlu

Katledilişinin 26. yılında Konca Kuriş:

İslam'da zaman kimin için akar? / Şehide Zehra Keleş

Hizbullah / Rojin Akın

90'ların tanıklığı: Biz onları kuyularından biliriz

Röportaj- Beritan Canözer

Gençlerin düşürüldüğü uyuşturucu batağı / Yüksel Mutlu

Hizbullah vahşeti

183 cinayeti domuz bağı ile işlemişlerdi

**HİZBULLAHCİ
KATİLLERİN
SESSİZ SEDASIZ
SERBEST
BIRAKILDIĞI ORTAYA ÇIKTI**

İÇİNDEKİLER

1 “Ensenizi tutarak yürüyün, enseden vuruyorlar”
Eren Keskin

4 ‘90’lardan günümüze Hizbullah
Oya Açan

11 İslami demokrasi mi İslamcı şiddeti mi?
Hülya Osmanağaoğlu

16 Katledilişinin 26. yılında Konca Kuriş: İslam’da
zaman kimin için akar?
Şehide Zehra Keleş

22 Hizbullah
Rojin Akın

25 90’ların tanıklığı: Biz onları asit kuyularından biliriz
Beritan Canözer (Röportaj)

29 Gençlerin düşürüldüğü uyuşturucu batağı
Yüksel Mutlu

“Ensenizi tutarak yürüyün, enseden vuruyorlar”

Eren Keskin-13 Temmuz 2024

Siyasi iktidar sahiplerinin istediği erkeğin egemenliğindeki babanın hükümranlılığındaki anne ve baba tarafından resmi ideolojinin çocuklara dayatıldığı kutsal bir aile yapısı. İşte bu nedenle bu aile yapısının bozulmasını istemiyorlar ve bu nedendir ki kadınların büyük çabaları büyük emekleri büyük mücadeleleriyle elde ettikleri Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesinden imzalarını geri çektiler. Türkiye Cumhuriyeti devletinin cumhurbaşkanının, İstanbul sözleşmesinden imzasını çekmesinin ardında işte bu Hizbullah ve benzeri yapıların anlayışları yatmakta

Türkiye Cumhuriyeti devletinin tarihine ve pratiğine baktığımızda Teşkilatı Mahsusa tarzı örgütlenmeleri tarih içinde kullandığını çoğu zaman görürüz. İşte Hizbullah da bu devlet adına şiddet uygulamak üzere kullanılan örgütlerden biriydi uzun bir dönem. 90'larda insan hakları mücadelesi içinde yer alanlar, Hizbullah'ın devlet adına işlemiş olduğu cinayetleri de çok yakından bilmektedirler.

Benim için Hizbullah saldırıları demek “ensemizi tutarak” yürümek zorunda olduğum gerçekliğidir.

Diyarbakır'daydık, insan hakları savunucuları olarak bir toplantıya gitmiştik ve dernekten çıktığımızda o dönem Diyarbakır şube başkanımız olan Osman Baydemir'in hepimize dönerek “ensenizi tutarak yürüyün, enseden vuruyorlar” dediğini bugün gibi hatırlıyorum. Aslında belki de ironik ve trajik bir durum bir insanın ensesini tutarak yürümesi o insanın vurulmasını, öldürülmesini tabii ki engellemez ama bu bir koruma refleksi idi. Hepimiz refleks olarak birden ellerimizi ensemeze götürmüştük ve öyle yürümeye başlamıştık. Evet,

Hizbullah insanları ensesinden vuruyordu, arkadan vurarak öldürüyordu. Bu cinayetler Kürdistan'da o dönem çok fazla tartışılmaya, konuşulmaya başlanmıştı ve Hizbullah'ın bu saldırıları ilk defa 1992 yılında o tarihlerde farklı bir çizgide yayın yapan 2000'e Doğru dergisinde yayınlanmıştı. 2000'e Doğru dergisinde Halit Güngen isimli Kürt bir gazeteci ilk kez Hizbullah saldırılarını haber olarak yapmıştı. Halit Güngen 16 Şubat 1992 tarihinde 2000'e Doğru dergisinde Hizbullah'ın devletle olan ilişkisini, devlet adına cinayet işlediğini haber yapmasının ardından 2 gün sonra katledildi.

90'lı yıllar hepimizin bildiği gibi Vedat Aydın'ın işkenceyle öldürülmesinin ardından çok sayıda insanımızın devlet güçleri tarafından katledilmesi ya da faili meçhul cinayetlere kurban gittiği bir dönemdi. Gerçekten çok zor günlerdi o günler, çok sayıda insan katlediliyordu. Evet, bu katliamların bir kısmı devletin içindeki paramiliter güçler tarafından gerçekleştiriliyordu ama herkesin bildiği bir başka gerçek vardı ki bir takım cinayetler de Hizbullah'a havale ediliyordu. Hizbullah'ın yöntemleri de farklıydı. 90'lı yılların sonunda dindar bir kadın kendi dini inançları açısından İslam'ı kadın kimliğini temel alarak sorgulamaya başlamıştı. Örneğin Pazartesi dergisinin Mart 2000 sayısında yayınlanan Konca Kuriş'in yazdıklarına bir bakalım. Şöyle diyordu Konca Kuriş: "öncelikle Müslüman bir kadın olarak haklarımı istiyorum. Bugünkü Kur'an meallerindeki hatalardan çok şikayetçi olup bunları dini bir tahrif olarak görüyorum. Şimdiye kadar Kur'an'ı hep erkek egemen toplum çevirdiğinden dolayı kadınlarla ilgili olan hükümlerde çok sert çeviriler var". Şöyle devam ediyordu Konca Kuriş "ben rabbimin bana vermiş olduğu geniş yolda haklarımı istiyorum. Bugüne uygun miras haklarımı istiyorum". Bunlar kendini dindar olarak tanımlayan bir kadının her alanda kadınlara dayatılan erkek egemen anlayışlara karşı bir isyanıydı. Ancak Konca Kuriş'in bu isyanı Hizbullah tarafından gözden kaçmadı. Konca Kuriş Temmuz 1998 tarihinde Mersin'de Hizbullah'ın silahlı militanları tarafından kaçırıldı. Çok uzun bir süre ailesi, insan hakları savunucuları Konca Kuriş'i aradılar. Ancak kaçırıldıktan 555 gün sonra Konya'da bir evin bodrum katında Konca Kuriş işkenceyle öldürülmüş olarak bulundu.

Konca Kuriş'in önce kaybedilmesi ardında da katledilmiş olarak bulunması toplumda oldukça büyük etki yarattı. Aslında Türkiye Cumhuriyeti devletinin Türk- İslam sentezci resmi politikasının sonuçlarıydı bunlar. Tetikçiler kimi zaman ırkçı paramiliter güçler kimi zaman da İslamcı güçler oluyordu. Bunlar Teşkilatı Mahsusa geleneği çerçevesinde devlet tarafından kullanılan tetikçilerdi. Maalesef çok büyük suçlar işlediler ama Hizbullah ve benzeri örgütlerin en büyük etkisi kadınlar üzerinde yaşandı.

Bugün de yerleşik devlet aklı kadınları eve kapatmak istiyor. Kadınlara sadece çocuk doğuran ve evde onları büyüten bir varlık olarak yaklaşıyor. Oysaki kadınlar yaşamın her yerinde üretimin her alanında varlıklarını ispatlıyorlar. Buna rağmen maalesef ki bu coğrafyada resmi ideolojinin en yoğun olarak öğretildiği ve örgütlendiği yapı aile olduğundan, devleti yönetenler aileye kutsal olarak gösteriyorlar ve bu kutsal yapının da birinci zorunlu unsuru olarak da kadını görüyorlar.

Siyasi iktidar sahiplerinin istediği erkeğin egemenliğindeki babanın hükümranlığındaki anne ve baba tarafından resmi ideolojinin çocuklara dayatıldığı kutsal bir aile yapısı. İşte bu nedenle bu aile yapısının bozulmasını istemiyorlar ve bu nedendir ki kadınların büyük çabaları büyük emekleri büyük mücadeleleriyle elde ettikleri Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesinden imzalarını geri çektiler. Türkiye Cumhuriyeti devletinin cumhurbaşkanının, İstanbul sözleşmesinden imzasını çekmesinin ardında işte bu Hizbullah ve benzeri yapıların anlayışları yatmakta.

Çünkü İstanbul Sözleşmesi'ni kadın erkek eşitliğini temel alan yönü nedeniyle kendileri için zararlı gördüler. Çünkü İstanbul sözleşmesinde şöyle bir ibare vardı: hiçbir örf hiçbir adet ve hiçbir namus anlayışı kadına yönelik şiddetin gerekçesi olamaz. Oysa bu coğrafyada kadınlara yönelik şiddetin tek gerekçesi de bu sayılan anlayışlılardı. İşte bu nedenle Hizbullah ve benzerlerinin siyasi iktidara dayattığı anlayış nedeniyle iktidar kendi imzaladığı sözleşmeden kendisi yine imzasını geri çekti.

İmza çekilse de kadın kurtuluş hareketi bu sözleşmeyi geri getireceğine sonuna kadar inançlı. Ancak özellikle bölgedeki yaşanan son gelişmeler kadınlar açısından son derece rahatsız edici. Özellikle Diyarbakır'da İsrail Filistin meselesini öne çıkararak bir Burger restoranının basılması, dans eden insanlara saldırılması ve daha sonra havuzlu olan sitelere girerek kadınların havuza girmelerini engellemeye çalışmaları kadınları son derece, büyük ölçüde rahatsız etti.

Ve geçtiğimiz gün yine Diyarbakır'da 2 tane kafeteryanın açık giyinen kadınlar geliyor iddiası ile silahla taranması, ses bombasının atılması artık durumun son derece tehlikeli olduğunu bir kez daha ortaya çıkardı.

Kadınlar 90'larda topluma şiddetli dayatılan bu anlayışı sonuna kadar eleştiriyorlar ve sonuna kadar karşı çıkacaklar. Resmi ideolojinin bizlere dayattığı ve yaşamın her alanında erkek egemen militer ve feodal dayatmalara karşı kadın kurtuluş hareketi her zamanki gibi dimdik ayakta mücadelesine devam ediyor.

‘90’lardan günümüze Hizbullah

Oya Açan-13 Temmuz 2024

1993'te kurulan TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu'na ifade veren Batman Emniyet Müdürü ztrk şimşek “ne yazık ki, Hizbullah rgt mensupları bir dönem askerlerden yardım gördüler. Buradaki bazı askeri birliklerde silahlı eēitim yaptılar, lojistik destek gördüler” diyecekti (ab). Emekli Koramiral Atilla Kıyat “1990’lı yıllarda işlenen faili meēhul cinayetler devlet politikasıydı” dedi. Daha fazla kaçınamayacakları -nedendir bilinmez- malumu ilan etti

şiddetinin, işkence ve cinayetlerinin yarattıēı karanlıēı bugüne kadar uzanan Hizbullah, “Allah’ın partisi, yolu veya taraftarı” anlamına geliyor ve örgütün kuruluşu 1980'lere dayanıyor. Özellikle Batman ve Amed'de rgtleniyorlar.

‘90’lar öncesinden başlayarak Kürdistan'da Kürt zgrlk hareketini bastırmak politik etkisini ve yükselişini ortadan kaldırmak için devreye sokulan Hizbullah o dönem açısından faşist devletin en “işlevli” aparatlarının başında geliyordu. TSK, MİT, JİTEM'in yanı sıra onlarla iřbirliēi halindeki Hizbullah ‘90’larda Kürdistan'da terör estirdi, bine yakın kişiye enselerine tek kurşun sıktıkları suikastlarla katletti. 1995’e kadar olan sürede aralarında PKK yeleri, HADEP, HEP ve DEP yeleri, gazeteciler ve imamlar ve ilerici aydınlar vardı. Musa Anter, Bahriye ok ve Turan Dursun cinayetleri Hizbullah tarafından işlenmişti.

İslamcı feminist araştırmacı Konca Kuriş'in kaçırıldıktan 555 gün sonra Konya Meram'da bir ölüm evinin bodrumunda bulunması, sayıları bugün bile tam olarak bilinemeyen sayısız kişinin işkenceli sorguların ardından “domuz bağı” denilen vahşi yöntemle katledilmesi o dönemi yaşamış olanların hafızasında hala tazedir.

Bu canavarı devlet yaratmıştı, örgütlenmesine, cinayetlerine göz yumarak, silah ve mühimmat desteği vererek ona arka çıkmıştı. Dönemin Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı Tümgeneral Teoman Koman'a göre Hizbullah üyeleri “PKK'nın baskılarına karşı kendini koruyan, inancı kuvvetli vatandaşlar”dı. Hizbullah'ın dünden bugüne geldikleri noktayı anlayabilmek açısından biraz gerilere uzanmak gerekiyor.

İtiraf lar

“Domuz bağı”nın ucu TSK'ya kadar uzanıyordu; bunu o zaman Star Gazetesi'nde köşe yazarı olan bir dönem AKP milletvekilliği de yapmış Şamil Tayyar “devletin Hizbullah'ı kullandığını kabul ettiğini” yazmıştı.

Şamil Tayyar bu ifşaatını MİT Müsteşarı Emre Taner'in bir brifingdeki konuşmasına dayandırıyor: “Hizbullah uzun süredir sessizliğe bürünmüştü. Yeniden harekete geçirme faaliyetleri var. Takip ediyoruz. Yakında yeniden seslerini yükseltmek isteyebilirler.”

'Herkesin bildiği sır' Ergenekon iddianamesinde bir kez daha gözler önüne serildi: TSK, Hizbullah'ın cephaneliği olarak kullanılmıştı. İtiraf lar ardı ardına geldi, bakanlar, bölge valileri, emniyet müdürleri büyük bir pervasızlıkla malumu ilan ettiler:

15 Şubat 1993'te Show TV'de yayınlanan 32. Gün programında dönemin İçişleri Bakanı İsmet Sezgin, 'Hizbullah'ın PKK'ye karşı örgütlendiğini' açıkça dile getirdi. Dönemin OHAL bölge valisi Ünal Erkan ise 17 Şubat 1993 tarihinde Milliyet gazetesinde yayınlanan röportajında 'PKK çökertilmedikçe Hizbullah tipi 'militan' örgütleri çözmeye niyetleri olmadığını' söylemekte bir sakınca görmedi. Gerçek dergisinde 24 ve 31 Ekim 1992 tarihlerinde yayınlanan röportajda da adı açıklanmayan bir Hizbullah yetkilisi, '12 Eylül'ün sola indirdiği darbelerin örgütün önünü açtığını', '1985-86 yıllarında merkezi yapılarını sağlamlaştırdıklarını', '1990-91'le birlikte eyleme geçtiklerini' belirtti.¹

1993'te kurulan TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu'na ifade veren Batman Emniyet Müdürü Öztürk Şimşek “**ne yazık ki**, Hizbullah örgütü mensupları bir dönem askerlerden yardım gördüler. Buradaki bazı askeri birliklerde silahlı eğitim yaptılar, lojistik destek gördüler” diyecekti (abç). Emekli Koramiral Atilla Kıyat “1990’lı yıllarda işlenen faili meçhul cinayetler devlet politikasıydı” dedi. Daha fazla kaçınamayacakları -nedendir bilinmez- malumu ilan etti.

'93 Konsepti denilen...

Tansu Çiller'in iktidarda olduğu süreç, özellikle Kürdistan'da Kürt özgürlük mücadelesini bitirmek için o güne kadar görülmedik bir seferberliğe girişilmişti. Bütçeden bu “hayati mesele”ye ayrılan milyarlarca dolar yanında örtülü ödenekten de dünya kadar para aktarıldı. OHAL yasaları çıkarıldı. Tansu Çiller'in “PKK'ye yardım eden iş adamlarının listesi elimizde” sözünün ne anlama geldiği bir süre sonra görüldü, yargısız infazlar peş peşe geldi. Ordu ve 'özel hareketçılar' iktidar ve silahın gücüyle bölgeyi kasıp kavurdular. Yargısız infazlar, köy boşaltmalar, köy yakmalar, korucular Kürdistan'ı yıllarca hallaç pamuğu gibi attı.²

JİTEM, TSK, Hizbullah...

Ergenekon iddianamesi, faşist gerici cinayet şebekesi Hizbullah'ın silah ihtiyacını Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) sağladığını gözler önüne serdi. O zamana kadar ısrarla inkar edilen Hizbulkontra gerçeği, Türk ırkçı faşizminin apoletli kanadıyla dinci gericiliğin, ezilen bir halkın özgürlük talebi söz konusu olduğunda nasıl kardeş kardeş bir arada olabileceklerini, bu amaç uğruna nasıl kanlı bir işbirliği sergileyebileceklerini gösteriyordu.

Yaşananlar, art arda dilleri çözülenleri susturmak mümkün olmayınca, bu kanlı cinayet şebekesinin varlığının önemli rötuşlarla itiraf edilmesidir. Şimdiye kadar “*zinhar, yalan*” denilerek varlığı inkar edilen JİTEM'in mevcudiyeti, Jandarma Genel Komutanlığı'nın “kendi inisiyatifiyle” belirsiz bir tarihte kurulduğu, fakat 1990'da - nedense- “sonlandırıldığı” yalanına başvurularak çaresizlik içinde dile getirilmek zorunda kalındı.

Faşist devletin 12 Eylül'den bu yana komünistlerin, devrimcilerin, yurtsever ve demokratların, sistem karşıtı muhalefetin üzerine çöken kanlı gövdesi, binlerce cinayetin ortaya serilmesinden istense de kaçınılamıyordu.

HÜDA-PAR: Kanlı geçmişin heveskâr mirasçısı

Geldik 2013 sonlarına...

Bu kez Hizbullah yerine onun halefi HÜDA-PAR sahne almıştı. Hizbullah öz olarak değişmemiş, sadece yıllar içinde zamanın ruhuna uygun evrimleşen bir forma bürünmüştü. Aynı gerici hedef ve amaçları korumuş, yıllar içinde kendine yeni bir giysi dikmişti. İcraatlarını sahnelemesi gecikmedi.

Kurulduktan bir yıl sonra 2013 Kasım başında BDP'nin Batman'da yürüttüğü seçim çalışmalarını engellemeye çalışan Hizbullah, son kanı dökmesinin üzerinden geçen yıllardan sonra, şimdinin ilk kanını dökmüş oldu. Bu saldırı, '90'larda Çiller-Güreş Konsepti olarak anılan kontrgerilla savaşının, AKP Hükümeti döneminde de devam ettiğinin açık ilanıydı.

İşe bakın ki, Batman'daki bu saldırıdan yaklaşık 1 hafta önce HÜDA PAR denilen kontra yuvasının lideri Tayyip Erdoğan'la görüşmüş; burjuva basın bu görüşmeyi "*PKK'yi şikayet etti*" başlığıyla duyurmuştu! Batman'daki saldırı, bu görüşmede aslında Hizbullah'ın Kürt özgürlük hareketine karşı eskiden olduğu gibi tetikçi tayin edildiğinin, yeni savaş stratejisinin devreye sokulduğunun da göstergesi niteliğindeydi.

Hizbullah'ın üzerinde sörf yaptığı zemin

Toplumsal çelişkiler yanında kendine belli dini-manevi ritüeller belirleyerek yükselen ve özellikle Ortadoğu'da geniş yelpaze içerisinden güç/feyz alan bir hareketten söz ediyoruz.

Kirli savaşın çocuğu olarak '90'lı yıllar boyunca devletin besleyip kullandığı Hizbullah çeteleri o yıllarda farklı bir yüzle örgütlenmeye başlamıştı. Özellikle Kuzey Kürdistan coğrafyasında çeşitli isimler altında kurdukları "*STK*"lar sayesinde azımsanmayacak bir kitleyi seferber edebilecek bir güce ulaşmış, kitlelerin sosyal ihtiyaçlarına seslenen biçimleri örgütlenme aracı olarak kullanmaya başlamışlardı.

Çoğunluğu Kuzey Kürdistan'da olmak üzere farklı isimlerle kurdukları yüze yakın derneği 'Peygamber Sevdalıları Platformu' adı altında toplayıp, özellikle 2007'den sonra geniş katılımlı mitingler örgütlemeye başladılar. Hizbullah, AKP'den farklı olduklarını iddia eden fakat onların olanaklarını kullanmaktan da geri durmayan cemaat tarzı bir ağ örgütlenmesine, "*İnsanlığın bütün sorunlarının çözümünü İslamın öğretilerinde*" gören bir anlayışa sahip.

Güç toplamalarının altında yatan temel etken muhalif söylemleriyle birleşik canalıcı sorunlara kendi pencerelerinden yanıt oluşturmaya soyunmalarıdır. Kitlelerin verili koşullarda, mevcut yasalarla çözemedikleri, kendileri açısından hayati yaşamsal sorunları çözmeye yöneliyorlar. 'Sulh ve uzlaş komisyenları'yla küskünleri barıştırmak, aile içi sorunlarda danışmanlık, kan davalılara çözüm üretmek, alacak verecek meselelerine eğilmek gibi konular bunlar. Fıkıh, taziye, ziyaret, ilim araştırma komisyenları üzerinden bir ağ yaratıyor, yoksullara gıda yardımı, aşevleri gibi oluşumları daha geniş ölçekte örgütlemeye çalışıyor, derinleşen yoksulluk ve sosyal yalnızlığın doğurduğu sorunların üzerini sosyal dayanışma ve manevi tatmin üzerinden örterek ulaşabildikleri her alanda öbeklenmeler yaratıyorlar.³ Bütün bunları, Hizbullah'ın ve cemaatlerin 6 Şubat depremleri sırasında nasıl bir seferberlik içinde olduklarını, güç ve imkan havuzunda yüzdüklerini gördük.

Toplumsal gericilik birikimine yaslanırken özellikle Kuzey Kürdistan'da varoluşlarını sadece İslami kimlik altında sürdürmüyor, Kürt kimliğini kendilerini tanımlamada ayırt edici bir unsur olarak ön planda tutmaktan vazgeçmiyorlar. Kendilerini Kürt halkının taleplerinin savunucusu olarak da ifade ediyor, *“Kürtçenin resmi dil olması ve başta eğitim, öğretim olmak üzere Kürt halkına her alanda Kürtçe ile hizmet verilmesi”* gibi talepleri dile getiriyorlar.

Hizbullah, on yıl önce kanlı yüzünü yeniden göstermeye başladı. 2014 Ekim ortalarında Azadiya Welat ve Özgür Gündem gazetelerinin dağıtımını yapan Kadri Bağdu, adeta '90'lardan düşmüş bir kareyi hatırlatır şekilde arkadan motosikletle gelen iki kişinin saldırısı sonucu hayatını kaybetti.

2014 sonlarında Cizre'de HÜDA-PAR yanlıları polis ve asker himayesinde Kürt yurtseverlerine saldırdı. Bu saldırılarda biri 15 yaşında iki genç katledildi. Cizre'de yaşananlar devlet ve AKP Hükümeti'nin HÜDA-PAR denilen şeriatçı güruhu Kürt halkına ve gençlerine saldırtmasıydı.

1990'lı yıllarda Kürdistan'da 10 bin kadar faili meçhulden sorumlu olan, domuz bağı ile vahşi şekilde işlenen cinayetlerle adını duyuran Hizbullah'ın siyasi uzantısı, IŞİD'in Kobanê saldırısına karşı tüm Türkiye'de başlayan protestolara vahşice saldıran da HÜDA-PAR'dı.

Nasıl ki 1990'lı yıllarda halkın güçlü serhildanları ve direnişinin Kürt sorununu gündemleştirdiği ve çözümü dayattığı ortamda bu tür saldırılar olmuştusa, şimdi de benzer bir durum ve saldırı gerçeği söz konusudur ve faşist rejim HÜDA-PAR'ı Kürt Özgürlük Hareketi'ni geriletme enstrümanı olarak kullanmak istemektedirler.

Kezzap – satır – kalaşnikof: Hizbullah geçmişte kalmadı

Hizbullahçılar geçmişteki işkence seanslarını, kanlı cinayetlerini unutturma, kendilerine yönelik derinlere işlemiş toplumsal tepkiyi yumuşatma çabasındalar: *“Evet, o işler yanlıştı, olmamalıydı, aşırıya kaçıldı ama kimse ‘Kürt’ya da ‘yurtsever’ olduğu için öldürülmedi. Öldürülenlerin çoğu bu harekete bir biçimde katıldıktan sonra ihanet edip yoldan çıkan döneklerdi. Yani aslında hareketin kendini savunma eylemleriydi...”* (Hizbullah Ana Davası, Savunmalar) Özellikle o dönem çocuk yaşta olan genç kuşaklar içerisinde bu propagandayla kendilerini aklama yoluna gidiyorlar. Bunların sütten çıkan ak kaşık olmadıkları Kürdistan sokaklarını balta ve satırlarla istila ettikleri, “Hizbullah kezzap timleri”ni devreye soktukları, Turan Dursun gibi aydınları, yüzlerce Kürt gazeteciyi vahşice öldürdükleri her yeri geldiğinde hatırlatmalı, toplumsal hafıza bunları özellikle yeni yetişen kuşaklara aktarmalıyız.

Hizbullah artıkları son zamanlarda yine terör estirmeye başladı; ya Filistin'i ya da “yaşam tarzlarını” bahane ederek korku salıp halkı sindirip manipüle etmeye çalışıyorlar.⁴

Amed'de bir sitenin havuzunda yüzenlere 'fuhuş yapıyorsunuz' diye saldırdılar. Daha sonra baltalarla havuza gelen 5 aile, şezlongları parçaladı. İçlerinden birinin söyledikleri Hizbullah'ın ölmediğini, sahnelerden hiç ayrılmadığını ortaya koyuyordu: "Sizin ağa babalarınızı öldürmüştüz, daha mezarlarının yeri belli değil"!

Hizbullah uzantısı cihatçıların 22 Haziran'da “Cenk, cihat, şehadet!” sloganlarıyla Amed'teki Starbucks ile Sur'daki Burger King'e saldırısının görüntüleri, saldırının polis ve bekçi gözetiminde yapıldığını ortaya koydu.

HÜDA-PAR 2019 seçimlerinde AKP'ye destek vermişti. 2024 Mayıs seçimlerinde ise sıkı pazarlıklar sonucu “al gülüm ver gülüm” hesabı faşist AKP-MHP koalisyonuna angaje oldu, yerli Taliban ittifakı kuruldu.⁵ HÜDA-PAR bu sayede AKP'den dört milletvekilini meclise sokmayı başardı.

Özcesi, 1990'lı yıllarda hizbulkontrayı kullanan devlet zihniyeti değişmemiştir; değişen sadece koşullara göre söylem ve yöntemlerdir. Artık devlet gerçek yüzünü gizleme ihtiyacı dahi duymamakta, eli kanlı faşist elebaşları kendi faşist işleyişine dahil ederek azami “verim” alma hesabında. Zaten seçim sonrası Süleyman Soylu bu ittifakın devlet açısından ne anlama geldiğinin altını çizmişti: “HÜDA PAR'ın AK Parti'yle kurduğu seçim ittifakı devlet açısından stratejik ve çok önemli bir adımdır. Son 20-25 yıldır sosyolojisi değişen bölgede muhafazakarlığın tekrar canlanması için, tekrar bölgenin eski kimliğine kavuşabilmesi için bu ittifak stratejik önemde önemlidir ve devlet kararıdır.” Başka söze gerek var mı?!

Hizbullah geçmişte kalmadı, kadın ve göçmen düşmanı yüzüyle, kanlı saldırıları ve cinayetleriyle hala büyük bir tehlike olmayı sürdürüyor. Ama nafi! Kürt halkının tarihsel birikimi, direniş dinamikleri, tehlikeyi gören örgütlü yapısı bütün bu özgürlüğü boğma girişimlerini püskürtecektir. Çünkü bu paramiliter kesimlerin panzehiri hayatın her alanında örgütlü bir güç olmak, onu sürekli büyütüp yaygınlaştırmaktır!

DİPNOTLAR:

(1) THİV'in 2000 yılı raporu

(2) '90'lar deyince Madımak Katliamı da gelir akla. Hizbullah da vardı katilleri örgütleyenler arasında. Bu bağlamda, elebaşı konumundaki katil sanıklardan Halil İbrahim Düzbiçer'in adını anmadan olmaz. Oğlunun adı dahi Hizbullah'tı. Dava sırasında Hizbullah'ın Sivas yakınlarındaki bir eğitim kampında olduğu ortaya çıkmış, fakat buna dair bir soruşturma yürütülmemişti.

(3) Yeni Özgür Politika

<https://www.ozgurpolitika.com/haberi-hizbullah-cinayetleri-175181>

(4) Alinteri

<https://alinteri9.org/2024/06/23/mesele-filistin-halki-mi-yoksa-alan-tutup-gozdagi-vermek-mi/>

(5) Birleşik Mücadele Güçleri

<https://birlesikmucadele.com/yazarlar/taliban-ittifakinin-gecmisi-ve-gelecegi-oyacan/>

İslami demokrasi mi İslamcı şiddeti mi?

Hülya Osmanağaoğlu-13 Temmuz 2024

İslamcı hareketin bu yükselişi üniversitelerde radikal İslamcılarının yükselişi olarak kendini gösterdi. Hizbullah, İBDA-C gibi örgütler Müslüman Gençlik imzasıyla platform oluştururken özellikle sosyalist-devrimci öğrencilere saldırırken aralarındaki ideolojik ve örgütsel anlaşmazlıkları geri plana çekmiş görünüyordular. İstanbul'da güçlü oldukları üniversitelerde demokratik öğrenci hareketinin mücadele alanını daraltma girişimleri yoğunken, İstanbul Üniversitesi gibi güçsüz oldukları kampüslerde Fatih'ten aldıkları destekle gövde gösterisi yapıyorlardı. Dindar Kürt gençleri arasında örgütlenmek için üniversite içinde ilk yaptıkları eylemler arasında Halepçe anmaları olsa da KÖH gençliğinin örgütlenme gücü karşısında etkili olduklarını söylemek mümkün değil

Avrupa ve Latin Amerika'da aşırı sağ/faşist partiler açık göçmen düşmanlığı, kadın ve LGBTİ+ düşmanlığı, kürtaj karşıtlığı üzerinden propaganda yaparak seçimlere katılıyorlar. Türkiye'de de hiç şaşırtıcı olmayan biçimde, 2015'te rejim değişikliğinin adımları atılmaya başladığı andan itibaren AKP, öncelikle LGBTİ+ onur yürüyüşlerine sonrasında ise tüm etkinliklere yasak getirmeye başladı. 2016'daki kayyum atamalarının ardından ise Kürt halkının seçilmiş yerel yönetimlerine yönelik saldırılarla, Kürt kadın hareketinin tüm kazanımları ve örgütlenmeleri yok edilemeye çalışıldı. Eşzamanlı olarak çocukları tecavüzcülerle evlendirme girişimi, müftülük nikâhının yasal hale gelmesi ve İstanbul Sözleşmesi'nden imza çekilmesi gündeme geldi. Son seçimlerde AKP bizzat LGBTİ+ düşmanlığı ve aile propagandası üzerinden seçim politikası oluştururken, ittifakı olan Yeniden Refah ile LGBTİ+ düşmanlığı ve aile dayatması üzerinden uzlaşıyor, 6284 sayılı yasanın kaldırılması talebi için suskun kalıyordu. Ki son yargı paketiyle 6284'ün işlevsizleştirilmeye çalışıldığını da görüyoruz. Son yerel seçimlerde siyasi meşruiyeti artırılmaya çalışılan HÜDAPAR-Hizbullah'ın kadınların çarşaf rengine karışmayacağız

türü tehditkâr esprilerinin gündeme geliş biçimi siyasal İslamcılarının kadın ve LGBTİ+ politikalar konusundaki aktif saldırganlıklarının düzeyine işaret ediyordu.

Bugün artık bir yandan AKP'nin resmi kent ordusu haline getirilen bekçiler sokaklarda terör estirirken diğer yandan paramiliter gruplar kafeleri basıyor, LGBTİ+ etkinliklerine saldırıyor, sosyal medyadan tehditler savuruyor. Büyük bölümü İsrail'in Gazze'deki soykırımını gerekçe yaparak gövde gösterisi yaparken İslamcı şiddet siyasetinin meşruiyet alanını genişletmeye çalışıyorlar. Bundan yaklaşık 35 yıl önce ilk gövde gösterilerine başladıklarında yaptıkları gibi.

80'ler 90'lar İslamcılığın yükselişi

Turgut Özal döneminin her mahalleye bir milyoner propagandası, Anadolu Kaplanları söylemleri, düşük ücretli, güvencesiz, sendikasıız çalışmayı norm haline getirerek ihracata dayalı büyüme adı altında Orta Anadolu'nun muhafazakâr girişimcilerinin sermaye birikimine hız verildi. Tarihsel olarak MSP tabanı olan bu kesim 80'lerde ANAP'ı desteklerken 80'lerin sonunda ANAP'ın inişe geçmeye başlamasıyla esas çizgisine dönerek Refah Partisi'ni desteklemeye başladı. Kuşkusuz bu dönüşte dini inançların ötesinde Refah Partisi'nin tarihsel olarak bu sermaye kesiminin çıkarlarının temsilcisi olması esas belirleyiciydi. Tesadüfi olmayan biçimde TÜSİAD'a bağlı sermaye gruplarına karşı örgütlenmek amacıyla 1990 yılında MÜSİAD kuruldu.

12 Eylül öncesinden farklı olarak İstanbul merkezinde eylemlere başlanılan tarih ise yine 1990'lardı. Özellikle Beyazıt Camii önünde yapılan Cuma eylemlerinde İsrail ve ABD bayrakları yakılırken Türkiye Müslümanları/Müslüman Hareket imzaları kullanılıyordu. Cuma namazının ardından yapılan bu eylemlerde demokratik/sosyalist öğrenci eylemlerine saldırmak için Beyazıt Meydanı'nı yıllarca işgal eden yüzlerce polisin sadece eylemci İslamcılarının çevresinde 'güvenlik çemberi' oluşturduklarını, eyleme 50 metre kadar ötede yüksekçe bir bayırdan destek veren müminelere ise polisin asla yaklaşmadığını görüyorduk. (Aynı polis öğrenci eylemlerinde özellikle kadınlara hırsla saldırıyor, saçlardan sürüklüyor, tekmeliyor, taciz ediyor, joplarla kafaları yarıyordu.)

İslamcı hareketin bu yükselişi üniversitelerde radikal İslamcılarının yükselişi olarak kendini gösterdi. Hizbullah, İBDA-C gibi örgütler Müslüman Gençlik imzasıyla platform oluştururken özellikle sosyalist-devrimci öğrencilere saldırırken aralarındaki ideolojik ve örgütsel anlaşmazlıkları geri plana çekmiş görünüyordular. İstanbul'da güçlü oldukları üniversitelerde demokratik öğrenci hareketinin mücadele alanını daraltma girişimleri

yoğunken, İstanbul Üniversitesi gibi güçsüz oldukları kampüslerde Fatih'ten aldıkları destekle gövde gösterisi yapıyorlardı. Dindar Kürt gençleri arasında örgütlenmek için üniversite içinde ilk yaptıkları eylemler arasında Halepçe anmaları olsa da KÖH gençliğinin örgütlenme gücü karşısında etkili olduklarını söylemek mümkün değil.

Üniversitelerde dönemin, özellikle taşradan gelen muhafazakâr erkek öğrencilerinin belli ki hür girişimcilik hayatlarında ya da kamuda çalışırken Cemaatçi olduklarını yıllar sonra 'FETÖ' dosyalarındaki özgeçmişlerinde gördük. 90'ların başında camilerin önündeki eylemlerde özellikle İsrail'i, ABD'yi hedef aldıklarını öne çıkaran eylemleri, kendilerince askeri rejimi eleştiriyor görünmeleri, sol liberalizmin de yükselişiyle İslamcı hareketin kanaat önderlerini popülerleştirdi. Abdurrahman Dilipak, Emine Şenlikoğlu gibi meczuplar özel televizyonların 'çoğulculuk' iddialı yayınları içinde Müslüman demokrat aydın muamelesi görmeye başladılar.

Sivas katliamında yaptıkları güç gösterisi, katledilen Aleviler olunca 'laik devletin' sağcı bürokrasisi ve hatta laikliğin koruyucusu iddiasında olan, aynı yıllarda Kürtler ve sosyalistler söz konusu olunca aslan kesilen ordu nezdinde de önemli bir tepki yaratmadı. Bu esnada Refah Partisi 94 yerel seçimlerinde büyükşehir belediye başkanlıklarını kazandı. 95 seçimlerinde birinci parti oldu ve TUSİAD ile MÜSİAD arasındaki sermaye fraksiyonları arasındaki kavgada, ordu tam boy kavgaya dâhil olduğunda 28 Şubat "post modern" darbesi yaşandı. Diğer yandan askeri laik diktatörlüğe karşı mücadele ettiklerini söyleyen İslamcı gruplardan Hizbullah'ın 90ların başından itibaren Kürt halkına karşı yürütülen kirlî savaşta devletin yanında saf tutarak Batman gibi KÖH'ün güçlü olduğu kentlerde halka ve Kürt hareketine yönelik saldırılar örgütlediğini gördük.

28 Şubat sürecinde kimi İslamcı hareket önderlerinin kısa süreli tutukluluğu dışında zarar gören yegâne kesimin üniversite öğrenimlerini bırakmak zorunda kalan genç kadınlar olduğu söylenebilir. Kuşkusuz bu genç kadınlar dindar erkekler tarafından hızla terkedildiler, kadınların üniversitelerin önünde birkaç kez polis tarafından kollarından çekilmeleri, itilmeleri vs. sonrasında örgütlü eylemleri bırakmaları maalesef tek tek kaderlerine ve ailelerine mahkûm olmaları sonucunu doğurdu. 2002'de iktidara gelen AKP'nin yıllarca üniversitelerde başörtüsü için adım atmazken örtünen kadınların herhangi bir örgütlü eylemlilik sürecini başlatmamaları da kuşkusuz dikkat çekici. (Ama yıllar boyunca kendileri herhangi bir sistematik örgütlenme ve eylemlilik başlatmamalarına rağmen AKP iktidarı boyunca ve hala seküler feministler 'dayanışma eksikliği' nedeniyle eleştiriliyor.)

Ordu büyük sermaye ittifakının bankalar aracılığıyla memleketi talan etmesi, DSP-MHP-ANAP iktidarının Kürt halkına yönelik kirli savaş politikalarını aynen devralması, 2000 yılında devrimci hareketin, cezaevlerindeki F Tipi saldırısı ve 19 Aralık katliamı ile tasfiye edilip sindirilmeye çalışılması, 28 Şubat'ın ezilenler açısından sonuçları olmuştu. Ama yine de hep en mağdur siyasal İslamcılardı kuşkusuz! 28 Şubat'ın bir başka önemli girişimi ise kadınları/kadın hareketini siyasal İslamcılara karşı mücadelede laikliğin savunucusu olarak örgütlemeye çalışmaktı. Bu çizginin bugüne dek devam eden etkileri var ancak genel olarak Türk milliyetçiliği ile buluşturulan laik kadın mücadelesi siyasal İslam'ın yanı sıra Kürt kadın hareketine karşı da alternatif kılınmaya çalışıldı. Şeriata karşı yürüyüşlerde genelkurmayın arkasında yürümek üzere kadınlara çağrı yapılan duvar afişlerinde çarşafli kadınların üstüne çarpı atılması 28 Şubatçıların politik hegemonyayı kadınlar ve laiklik üzerinden sağlama alma niyetini ispatlıyordu.

28 Şubat'ta esas olarak genç kadınların dışında bir bedel ödeyen olmadı. Kürt halkının ve devrimcilerin, sosyalistlerin başına gelenlerle karşılaştırıldığında askeri bürokrasiden uzaklaştırılma ve İslamcı sermayenin siyasal gücünün kırılmasının ötesinde bir bedel söz konusu değil. Liberallerin “bedel ödemek” anlayışının gazıyla İslamcıların yaptıkları mağduriyet analizlerinin gereksiz hegemonyası nerdeyse 15 Temmuz'un sonrasında bile sürüyordu.

2000'ler ve İslamcı iktidar

2001 krizinin ardından TÜSİAD sermayesine güvence vermek amacıyla milli görüş gömleğini çıkardığını söyleyen, AB'ye girme hedefini öne çıkaran ama tabii ki esas olarak Irak işgaline destek sözüyle ABD'den onay alan AKP, 2002'de Meclis çoğunluğunu elde ederek iktidara geldi. IMF'nin Kemal Derviş'i bir tür Düyun-u Umumiye genel sekreteri olarak atayarak dayattığı programa harfiyen uyan AKP iktidarı, 2000'lerin ilk on yılında neoliberal dönüşümü tamamladı. 2010 yılında Tunus'taki isyan ile başlayan “Arap Baharı”nın yarattığı hava ile 1979'daki İran İslam Devrimi'nin ardından bu kez Sünni-Selefi İslamcı İhvan-Müslüman Kardeşler çizgisi, iktidar kapılarının kendilerine açıldığını karar verdi. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da ABD ve AB desteği ile çürümüş Baas diktatörlüklerini yıktıktan hemen sonra, bulundukları ülkelerde bir yandan seküler yasaları budarken diğer yandan neoliberal talan politikalarını hayata geçirdiler. Hemen hepsinde kısa zaman içinde iktidarı kaybederken AKP, Suriye'de kışkırttığı cihatçılar üzerinden Emevi Camisi'nde namaz kılma hayalleriyle bölgede yayılmacı politikalarına hız verdi.

İran'da ABD destekli Şah'a karşı Mollalar ile komünistlerin ittifakıyla yapılan antiemperyalist halkçı devrim, dönemin reel sosyalizminin gücüyle kapitalizmin içinden kimi sosyal politikaları da önceleyerek bir cumhuriyet inşa etmişti. 2002'de iktidara gelen, on yıl sonrasında İslamcı kimliğine yukarıda da bahsettiğimiz Arap Baharı süreciyle doğrudan sahip çıkan AKP iktidarı başta olmak üzere, Mısır, Tunus vd. ülkelerdeki İhvan çizgisi ise emperyalizm ile uyum içinde neoliberal talana ortak olmayı hedefleyen bir siyasal sınıfsal eksene sahip olageldiler. Gerek üniversitelerdeki sessiz, sakin, milliyetçi, muhafazakâr, devlet ile ya da egemen sınıflarla herhangi bir sorunu olmayan ve sonrasında devletin içinde bizzat örgütlenen cemaatlerin parçası olanlar, gerekse daha radikal İslamcı çizgiden gelip AKP ile devlete entegre olan, devletin oligarşik yapısıyla herhangi bir çelişki içinde olmayan, sadece devletin yarattığı ranta ortak olmak için bir bürokratik devlet aygıtı eleştirisi yapanların gerçek yüzünü son 10 yıldır açıkça görüyoruz. Güya militarizm eleştirisi yaparak askeri okullarda kadrolaşmak için gösterdikleri çaba da sadece ve sadece devletin şiddet tekeline egemen olmak içinmiş, 15 Temmuz'dan sonra daha açık gördük.

Laikliğin ve 'Türk' cumhuriyetinin kurucusu- koruyucusu ordunun siyaseten egemen sınıflara-partilere nasıl eklemlendiğini de yine 15 Temmuz sonrasında gördük. Kuzey Suriye'de cihatçıların bayrağını öpen, darbeci olarak ele geçirildiğinde, kafanı eğ komutuyla onursuzca hazırola geçip polis karşısında kafasını eğen generallerin gücünün ancak bodrumlarda sıkıştırılan Kürtlere ve evinin sokağında vurulan Taybet Analara yettiğini de bir kez daha görmüş olduk.

Bu yıllar boyunca AKP en önemli yenilgisini hiç kuşku yok ki Kobanê'de yaşadı. IŞİD yenildi, ancak ordu desteğiyle Kuzey Suriye'de barınabilen ÖSO ile Suriye'de savaştan pay kapmaya çalışırken artık bunun imkânsızlığı da görülüyor. Ancak AKP'nin 2024 seçimlerini de kaybetmiş olmasına rağmen siyasal İslam'ın toplumsal hegemonya ve iktidar mücadelesi sürüyor. En belirgin düşmanlaştırma politikasını LGBTİ+'lara ve kadınların kazanımlarına karşı örgütlerken, siyasal alanda YRP, HÜDAPAR, AKP, Saadet Partisi, toplumsal alanda tarikatlar ve cemaatler, bekçilerden başlayarak SADAT, İHH gibi bir dizi paramiliter çete ve gençlik örgütlenmeleri, elde ettikleri konumları ve mevzileri kolayca terk etmeyeceklerdir. Ancak İran'da başını örtmeye direnen Jina Amini'nin yaktığı ateşi hala söndüremeyen 45 yıllık Molla iktidarına bakınca, esas dertleri her daim para olan Türkiye'deki siyasal İslamcılarının, gerçek bir devrimci demokratik mücadele ile alt edilebileceklerinden de kuşku duymaya gerek yok aslında.

Katledilişinin 26. yılında Konca Kuriş: İslam’da zaman kimin için akar?

Şehide Zehra Keleş-13 Temmuz 2024

Bu soruların ortak bir meydan okuması var: toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı reform. 20. Yüzyılda daha fazla tanıklık ettiğimiz sosyalist, feminist veya “görece” demokrat dindarların reform çabaları, dogmatist radikaller nezdinde yalnızca tahrifattan ibaret oldu. Tahrifat ise, bu gruplar için dine topyekun karşı olmaktan çok daha tehditkar bir eylem. Kısacası, Konca’nın soruları, bu soruları dindar bir kadın olarak sormakta ısrar etmesi sebebiyle çok daha tehlikeli hale geliyor: “Öncelikle Müslüman bir kadın olarak haklarımı istiyorum”. Çünkü bu ilkel teolojik düzeyde; Konca “aile”. Aynı soruları sorabilecek herhangi bir “seküler” feminist ise “ailenin dışında” ve belki de “cariye”. Dolayısıyla, “ümme” içerisinde “aile” den gelen çatlak sesin yarattığı etki çok daha büyük oluyor

Bir kurum olarak dinde zaman, erkekler için ve erkeklerin dümeni çevirdiği yöne doğru akar. Nasıl ki tarihi yazmanın tekeli elinde bulunduran erkekler yalnızca kendi kahramanlıklarını, savaşlarını, zaferlerini ve dünyanın seyrini değiştirdiğini düşündükleri hezimetlerini yazdılsarsa; geleneksel fıkıh da erkekler tarafından, erkeklerin deneyimlerini merkeze alarak, erkeklerin namını ve menfaatini sürdürmek üzere yazıldı. Bugün hala kadınların hayatlarının sınırlarını belirlemek üzere referans alınan fıkhi hükümlerin tamamı, en basit anlamıyla belirli bir metnin belirli bir cinsiyet tarafından yorumlanmasına dayanıyor. Kadınların hayatı; tarihin belirli bir kesitinde, belirli bir topluluğun başından geçenlere ilişkin aktarılmış rivayetlere kusurlu erkeklerin getirdiği

yorumlar gerekçe gösterilerek sınırlandırılıyor. Kusurlu erkeklerin yorumlarına karşı çıkan kadınlar ise, “kusursuz” Tanrı ile savaştıkları gerekçesi ile radikal grupların hedefine oturtuluyor. Konca, hedefteydi. Konca’yı hedefe oturtan şey, kusurlu erkeklerin yorumladığı dini sorgulaması oldu.

Konca’nın bedeninin nasıl işkence gördüğü, nerede öldürüldüğü, hatta son sözlerinin ne olduğu üzerine pek çok detay medyada yer bulsa da; Konca’nın hedef alınmasının ardındaki feminist mücadele aynı ilgiyi görmüyor[1]. Bizim muradımız, Konca’nın dindar ve feminist bir kadın olarak kendisine kültürel olarak aktarılmış fakat inandığı Tanrı’nın sıfatları ile bir arada düşünemediği dini bilgi ile baş etme çabasının, dogmatistler tarafından nasıl/neden tehdit olarak algılandığını bugün yeniden görünür kılmak. O halde, Konca’nın 1990’lı yıllarda kamuoyuna açık bir şekilde tartışmak istediği sorulardan bazılarını tekrar hatırlayalım:

- v. Kadınlar regl dönemlerinde neden ibadetten alıkonuyor?
- v. Kur’an’da başörtüsü ifadesi yer alıyor mu?
- v. Çok eşlilik günümüz şartlarına uyuyor mu?
- v. Anadilde ibadet edilemez mi?
- v. Kadınlar mirastan neden eşit yararlanamaz?
- v. Kadının ekonomik özgürlüğünün önündeki dini engel nedir?

Bu soruların ortak bir meydan okuması var: toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı reform. 20. Yüzyılda daha fazla tanıklık ettiğimiz sosyalist, feminist veya “görece” demokrat dindarların reform çabaları, dogmatist radikaller nezdinde yalnızca tahrifattan ibaret oldu. Tahrifat ise, bu gruplar için dine topyekun karşı olmaktan çok daha tehditkar bir eylem. Kısacası, Konca’nın soruları, bu soruları dindar bir kadın olarak sormakta ısrar etmesi sebebiyle çok daha tehlikeli hale geliyor: “*Öncelikle Müslüman bir kadın olarak haklarımı istiyorum*”. Çünkü bu ilkel teolojik düzeyde; Konca “aile”. Aynı soruları sorabilecek herhangi bir “seküler” feminist ise “ailenin dışında” ve belki de “cariye”. Dolayısıyla, “ümme” içerisinde “aile” den gelen çatlak sesin yarattığı etki çok daha büyük oluyor.

Tesadüf değil ki, pek çok farklı ülkede Müslüman dindar kadınların feministleşme hikayesi dini kaynakların yeniden yorumlanmasına dayanan “tefsir” hareketleri ile başlıyor. Kadınlar kendilerine erkekler tarafından yorumlanan bütün hükümleri bir kez de kendi akıl ve deneyimleri ışığında okuyarak işe başlıyor. Bu yeniden yorumlama-reform çabasının başarılı olması, erkeklerin bilgi üzerindeki iktidarının zayıflaması ve ataerkil kalkan haline

gelmiş dinin artık kullanışlı bir baskı aracı olmaktan çıkması anlamına geliyor. Tam da bu nedenle, özellikle kadınları ilgilendiren hükümlerle/yorumlarla ilgili eleştirel düşüncenin önü büyük kurumsallaşmalar ile kapatılmış durumda. Türkiye’de Diyanet İşleri Başkanlığı ve devasa bir ahtapot gibi tüm yerellere sirayet etmiş erkek cemaatleri, bu epistemolojik şiddetin yeniden üreticileri olarak işlev görüyor. Tüm “İslam” ülkelerinde erkeklerden oluşan “ulema sınıfı”, mevcut rejimler tarafından korunup güçlendiriliyor. Konca ise asıl tahrifatın, bu epistemolojik şiddetin kendisi olduğunu korkusuzca haykırıyor. Tam da bu nedenle, Hizbullah’ın radarına giriyor.

“Bugünkü Kur’an meallerindeki hatalardan çok şikayetçi olup, bunları bir dini tahrif olarak görüyorum. Şimdiye kadar Kuran’ı hep erkek egemen toplum çevirdiğinden dolayı kadınlarla ilgili olan hükümlerde çok sert çeviriler yaptıklarını büyük bir esefle kınıyorum. Ben, Rabbimin bana vermiş olduğu geniş yolda haklarımı istiyorum.”[2]

Pakistan doğumlu Müslüman feminist Dr. Asma Barlas, Konca’nın da karşı çıktığı “erkek aktarımlı dine teslim olma” mecburiyetinin “İlahi mesajın evrenselliği” ilkesi ile çeliştiğini ileri sürer. Barlas’a göre, dini metni tarihsel bağlamı içerisinde yorumlamaktan kaçınan geleneksel fıkıhçılar, özellikle kadınlara dair hükümleri 7. Yüzyıl Arap yarımadasının spesifik durumlarına hapseder.[3] Erkekler 21. Yüzyılın gerekliliklerine uyarlanmış giyim-kuşam kodları, hafifletilmiş ailevi sorumluluklar ve hatta bankalarla ilişkilene gibi finansal esneklikler ile içine doğdukları toplumda “yaşanabilir” bir İslam’a kavuşurken; kadınlar nerede ve ne zaman doğduklarından bağımsız bir şekilde 7. yüzyıl Arap Yarımadası’na hapsedilmiştir. Böylece, erkekler için zaman akar, hüküm değişir, seçenekler artar. Kadınlar için ise zaman 7. yüzyıl Arabistan’ında durmuştur, akmaz. Akla ve yoruma kapı aralanmaz, kadınlara seçenek sunulmaz. Oysaki, tam da Barlas’ın dediği gibi, bir metinden ne anladığınız “onu nasıl okuduğunuza, ona hangi soruları yönelttiğinize ve karşılığında hangi cevapları duymayı tercih ettiğinize bağlıdır”. İşte bu nedenle, Hizbullah’ı harekete geçiren Konca’nın sorduğu/yönelttiği sorular oldu. Bu sorular, yüz yıllardır ezberden verilen cevapları değiştirecek nitelikteydi.

“O onurlu kadın Havle binti Salebe haklarını araması uğruna peygamberle tartışıyor ve şikayetini Allah’a bildiriyordu. Ben de Konca binti Nilüfer, Müslüman bir kadın olarak; beni suçlayan, evrensel olmayan kafalara sahip insanları Rabbime şikâyet ediyor, haykırıyor ve çılgılık atıyorum.”[4]

Konca hem dini pratiklerin ve fıkhi hükümlerin arkasındaki ataerkil mutabakatı ifşa etti; hem de Müslüman erkeklerin dayandığı ontolojik eşitsizlik anlatısının altını kendi yaşam tercihleri ile oydu. Konca meydan okuyuşunu yalnızca “tehlikeli sorular” sorarak değil, aynı zamanda erkeklere serbest bırakılmış fakat kadınlara yasaklanmış “meşru” haklarını kullanarak yaptı. Dindar bir kadın olarak kamusal hayata katıldı, televizyona çıktı, erkeklerle tartıştı, araba sürdü, dilediği gibi “örtündü”, dilediği usullerde “ibadet” etti ve en önemlisi “aile” kurumu ile hiçbir zaman barışmadı. Aile kurdu, evlendi, anne oldu fakat ailenin kadınlar için nasıl bir cehenneme dönüşebileceğini hiçbir zaman unutmadı, ailenin kusurlarını saklamak için üzerine bir örtü gibi serilmedi, aile içi şiddet ve emek sömürüsü ile bizzat mücadele etti. Kadın sığınma evlerinin açılması için başlatılan kampanyalarda, aktif rol üstlendi. Özel alana, eve ve aileye sığmadı. Hidayet Tuksal’ın deyişiyle, “hanımefendilik ideolojisi” nin konforuna sığınmadı.

“Bir gece eve dönerken; üç adamın bir kadını zorla arabaya bindirmeye çalıştığını gördük. Annem gece nöbetindeki taksicilere dönüp ‘Görmüyor musunuz arkadaş? Kadını zorla götürüyorlar. Bir şey yapsanıza’ diye bağırdı. Adamlara doğru koşmaya başladı, ama gidene kadar adamlar kadını arabaya zorla bindirip götürdüler. Annem ‘Niye yardım etmediniz?’ diyerek başladı taksicilerle kavga etmeye. Taksicilerden bir tanesi ‘Aman abla, gece gece o kadının sokakta ne işi var?’ dedi. Annem ‘Ne demek istiyorsun lan sen? Ben de kadını ve sokaktayım.’ diye bağırdı o taksiciye.”[5]

Konca’nın hem teolojik bilginin yeniden yorumlanması için gösterdiği cesaret hem de kendi hayatının iplerini elinde tutma mücadelesi, ilham verici fakat “sıra dışı” değil. Tanzimat sonrası dönemde Fatma Aliye’yi, Şeref Hanım’ı, Hayriye’yi, Kadınlara Mahsus Gazete’de din ve kadın meselesi üzerine yazan pek çok Osmanlı dönemi entelektüel kadını okuduğumuzda, bugün belki bir asır sonra yaptığımız eleştirilerin ve tartışmaların hiç de “orijinal” olmadığını görüyoruz. Eğer Tanzimat bir batılılaşma hareketi olarak okunursa, “inançlı” kadınların kendi akranı olan erkeklerin bu “batılılaşmaya” kolayca adapte olurken kendilerine din aracılığıyla nasıl set çekildiğini çokça tartıştığını görebiliriz. Örneğin, Fatma Aliye’nin Refet romanı 1896’da yayınlandı. Bir kadın karakter olan Refet okulu bitiriyor, öğretmenliğe başlıyor ve babasından kalma mirasın peşine düşüyor. Bunun için babasının memleketine gidip erkek akrabalarla mücadele etmesi lazım ve bu fikri arkadaşı Şule’ye anlatırken şöyle diyor:

“Şimdi oraya gidip de şeriat-ı garra-yı Muhammediye’nin, bir kadını ve bir acizi dahi nasıl himaye eylediğini onlara gösterir ve kendi malımdan dahi bana para vermeyerek beni mahva çalışanlara parasız iratsız olarak nasıl meydana çıktığımı... göstermek isterim!”

Kısacası, Konca’nın mücadelesi Konca ile başlamadı ve Konca’nın katledilmesi ile toprağa gömülemedi. Örneğin hem Müslüman feministler hem de siyahi hareket içerisinde oldukça tanınmış bir isim olan Amina Wadud, 2005 yılında Amerika’da kadın-erkek karma bir cemaate imamlık yaptığı için yine radikal İslamcı gruplar tarafından ölüm tehdidi aldı. Buna rağmen, bir kurum olarak dinin ataerki ile iş birliğine karşı feminist hermenötiği savunmaktan vazgeçmedi. Hatta, feminist yorumlama yoluyla ataerki-fıkıh mutabakatını zayıflatma mücadelesini, radikallerin vazgeçilmez kavramını tersten sahiplendiği “toplumsal cinsiyet cihadı” (“gender jihad”) kavramı ile anlatmaya başladı.[6] Wadud, bugün Türkiye’de Konca’nın sorduğu soruları soran dindar kadınların ilk başvurduğu kaynaklar arasında.

Ancak, bu noktada Konca’nın kıymetli mücadelesinin doğru anlaşılmasının önüne geçen yaygın bir yanılgının altını çizmekte fayda var. Türkiye’de Müslüman feminizm tartışmalarında düşülen en büyük hata, ataerki aile idealini sorunsallaştırmayan fakat özel alanın sınırlarını aşarak kamusal alana dair birtakım hak talepleri etrafında örgütlenen İslamcı kadınların “de facto Müslüman feministler” (Badran, 2008: 34)[7] olarak görülmesi oldu. Bu hata, Konca Kuriş gibi özel alanın ataerki kurgusu ile derdi olan bir feministin isminin, yalnızca kamusal alanın nimetlerinden eşit bir şekilde yararlanmak isteyen, özel alandaki tahakkümleri ise sorgulamaktan kaçınan ve hatta sorgulanmasının meşruiyetini baltalayan bir takım dindar entelektüel kadınla yan yana gelmesine sebep oldu. Oysaki Konca; her şeyden önce “makbul” ve “hanımefendi” bir kadın olmayı reddetmesi, toplumsal cinsiyet normlarına meydan okuyuşu, yalnızca “Kemalist rejim” ile değil kendi inandığı sistem içerisindeki statüko ile de mücadele etmeye cüret etmesi, eleştirel düşünce kendi kutsallarının çizdiği sınırlara dayandığında geri adım atmaması ve marjinalleştirilmiş “diğer” kadınlar ile yan yana durmaktan imtina etmemesi ile bambaşka bir ufuk açıyor. Feminist dergi Pazartesi’nin 8 Mart 2000 tarihinde yayınladığı ve Konca Kuriş’e ayırdığı sayıda çok fazla tanıklık ile anlatıldığı üzere, Konca farklı ezilme biçimleri arasında hiyerarşi kurmadan tüm eşitsizliklerin karşısında durabilme tutarlılığı ile de söz konusu kadınlardan ayrışıyor.

Konca'nın mücadelesi, farklı ideolojik bagajları ve inanç aidiyetleri olsa da bugün hala tüm kutuplaştırıcı ve "bölücü" stratejilere rağmen ataerkil mutabakata karşı yan yana durabilme kararlılığı gösteren kadın hareketinin hafızasında yaşıyor. Evinde, ailesinde, mahallesinde, okulda, işyerinde, camide, var olduğu irili ufaklı her alanda eşitlik ve haysiyet mücadelesi veren kadınlar/LGBTİ+'lar olarak, Konca'nın tüm tehditlere rağmen kendisini mücadeleden alıkoyamamasını anlıyor, bu inadı tanıyoruz. Katledilişinin 26. Yıl dönümünde; bedelinin ne olacağını göre göre üstüne yürüyen, eşitliği savunmaktan ve bu dünyayı inandığı gibi yaşamaktan kendini alamayan Konca'nın anısına saygıyla.

[1] Çamdereli, R.& Değer, A. (2022) Konca Kuriş (1961-1998). <https://www.havlekadin.com/feminist-bilgi/konca-kuris-1961-1998/>

[2] Pazartesi Dergisi, Mart 2000, s.8.

[3] Barlas, A. (2001). The Qur'an and Hermeneutics: Reading the Qur'an's Opposition to Patriarchy 1. Journal of Qur'anic Studies, 3 (2), 15-38.

[4] Pazartesi Dergisi, Mart 2000, s.8.

[5] Kuriş, Yahya. (2014). Ot Dergisi, Kasım Sayısı, Röportaj.

[6] Wadud, A. (2006). Inside the Gender Jihad: Women's Reform in Islam. London (UK): Oneworld Publications.

[7] Badran, M. (2008). Engaging Islamic Feminism. A. Kynsilehto (Ed.), Islamic Feminism: Current perspectives içinde (s. 25-36). Tampere (Finlandiya): Tampere Research Institute.

Toplumu korku ve şiddet yoluyla sindiren Hizbullah, hiçbir eylemini üstlenmemesine rağmen, cinayetleri işleme yöntemiyle imzasını bırakıyordu. Enseden vurma, domuz bağı, satır ve kadınların yüzüne kezzap atma örgütün kanlı imza bırakma yöntemleri arasındaydı. Kafaya naylon veya bidon geçirerek elektrik şoku verme, tırnak çekme, vücuda naylon damlatma ve asit kullanma gibi işkence yöntemlerini de kullandılar. İtirafçıların ve tanıkların beyanlarıyla, Hizbullah'ın öldürdüklerini gizlediği birçok toplu mezar bulunduğu gibi, kaçırıldığı, domuz bağıyla bağlayarak işkenceyle öldürdüğü birçok ismi bazı evlerin (mezar evler) altına gömerek üzerlerine beton döktüğü ortaya çıktı

90'lı yıllarda insan kaçırma, işkence, satırlı saldırılar, domuz bağı, enseden vurma gibi yöntemleri ve mezar evlerle adını duyuran Hizbullah'ın kökleri 1970'lerin sonlarına dayanıyor. Kendilerine İhvan'cı Müslüman Kardeşleri model alan Hizbullah, 79'da gerçekleşen İran İslam Devrimi'nden de ilham alarak (İran tipi eğitim ve ayaklanma), Hüseyin Velioğlu liderliğinde Diyarbakır ve Batman'daki İlim-Vahdet Kitapevleri etrafında şekillenir. Velioğlu'nun, anti komünist Milli Türk Talebe Birliği ve Milli Selamet Partisi'nin gençlik kolu olan Akıncılar Derneği içerisinde faaliyet yürüttüğü bilinmektedir. Diyarbakır ve Batman'da şeklini alan, temel ilkesi gizlilik olan, görsel-işitsel ve yazılı materyal kullanmayan "yapı" ilk başlarda kendini "cemaat" ya da "Cemaata Ulemayên İslâmi (İslam Âlimleri Cemaati)" olarak tanımlar.

“İsimsiz” bir yapı olarak varlığını sürdürdüğü 10 yıl içinde pek duyulan bir eyleminin olmadığı, sadece üst düzey yöneticilerinin İran’da eğitim aldığı biliniyor. 89-90’ların başında Hizbullah ismini kullanmaya başlayan örgüt, Kürdistan’daki şiddet eylemleriyle adını duyurmaya başlıyor. Halk arasında Hizbul-Kontra ve Hizbul-Wahşet olarak da anılan bu örgütün adını duyurduğu ilk eylemse, yaşadıkları “yaklaşım farklılıkları” sebebiyle, Menzil grubuyla yaşadığı çatışma ve kaçırdığı lideri Fidan Güngör’ü öldürmesidir. Bu eylemle birlikte güç kazanan Hizbullah, camilerde örgütlenmeye başlar, buna izin vermeyip onlara katılmayan cami imamlarını öldürmüş ya da kaçırmış, muhalif gördüğü kişilerin ailelerini ve yakınlarını tehdit ve şantajla sindirmeye çalışmıştır. Tüm bunların yanı sıra infak adını verdikleri zorla bağışlarla, topladıkları zekatlarla, köylüden gasp ettikleri toprak ve mahsullerle gelir sağlamıştır. Hizbullah’ın kadın örgütlenmesi de gerek camilerde gerekse evlerde kadınlar arasında güçlü bir ilişki ağı kurarak, kuryelik yaparak örgüte bağış adı altında para kazandırmıştır.

Toplumu korku ve şiddet yoluyla sindiren Hizbullah, hiçbir eylemini üstlenmemesine rağmen, cinayetleri işleme yöntemiyle imzasını bırakıyordu. Enseden vurma, domuz bağı, satır ve kadınların yüzüne kezzap atma örgütün kanlı imza bırakma yöntemleri arasındaydı. Kafaya naylon veya bidon geçirerek elektrik şoku verme, tırnak çekme, vücuda naylon damlatma ve asit kullanma gibi işkence yöntemlerini de kullandılar.

İtirafçıların ve tanıkların beyanlarıyla, Hizbullah’ın öldürdüklerini gizlediği birçok toplu mezar bulunduğu gibi, kaçırdığı, domuz bağıyla bağlayarak işkenceyle öldürdüğü birçok ismi bazı evlerin (mezar evler) altına gömerek üzerlerine beton döktüğü ortaya çıktı.

Sokaklarda 3kişilik ölüm timleri halinde gezerek bir korku ve şiddet ‘fenomeni’ haline gelen Hizbullah’ın hedefi; Kürdistan’daki diğer İslami hareketleri tasfiye ederek tek güç haline gelmek ve İslami bir devlet kurmaktır. Bu nihai hedef, Kürt Özgürlük Hareketi’yle mücadelede zorlanan Türk Devleti için de oldukça kullanışlıydı. Türk derin devleti ve istihbaratı ile kurulan aktif ilişkiyle Hizbul-Kontra, Türk Devleti’nin ihtiyacı olduğunda başvurduğu ve kullandığı bir güç haline gelmişti. 90’lı yıllar boyunca devlet kontrolünde cinayetler işleyen Hizbullah’ın, PKK’li olduğu iddiasıyla işlediği ilk cinayetse, Süryani Mihail Bayro cinayeti idi ve bu cinayet, Kürt Özgürlük Hareketi’ne karşı devletle iş birliğinin ilk silahlı eylemiydi.

Hizbullah, PKK’nin, Türk Devleti tarafından “sünnetsiz”, Êzidî ve Ermeni örgütü olarak lanse edilmesi sonucu Süryani, Êzidî ve Ermenilere yönelik de faili meçhul cinayetler

işledi. Ancak, İslami kanunlara göre yönetilen bir devlet arzulayan Hizbullah'ın hedefinde özellikle PKK vardı. İzlediği kadın özgürlükçü (kadınların gerillaya katılımı), sol- sosyalist ve seküler çizgisi ile PKK, Hizbullah'a göre "kafir" ve komünist bir örgüttü. Ayrıca bağımsız Kürdistancı çizgisi, Türk Devleti için nasıl bir tehdit oluşturuyorsa Hizbullah için de aynı tehdidi oluşturunuyordu. Yani PKK hem Hizbullah hem de Türk Devleti için ortak bir düşmandı. Bu düşmanlığın ortaklığıyla çok sayıda Kürt gazeteci, siyasetçi, imam ve sayıları binleri bulan sivil, bu kontra örgütün hedefi haline geldi.

Hizbullah, PKK'li olduğu ya da sempati beslediği iddiasıyla; sivillere yönelik kaçırma, işkence ve silahlı saldırılarını bu dönemde arttırdı. 90'lı yıllar boyunca içinde Hizbullah ve Jitem'in de bulunduğu devlet destekli kontra yapıların saldırıları sonucu 17 bin 500 faili meçhul cinayet işlendi. Özellikle 92- 95 yılları arasında binlerce kişiyi katleden Hizbullah, bu süreçte devlet güçlerine yönelik herhangi bir eylem yapmadığı gibi devlet tarafından da hiçbir operasyona maruz kalmadı. Dönemin Emniyet Müdürü Mehmet Ağar'a göre "Hizbullah, devlet aleyhine eylemlerden kaçınmaktaydı, bu yüzden örgüt üyelerini yakalamak fayda sağlamaz"dı. Dönemin OHAL Valisi Ünal Erkan ise, "PKK çökertilmedikçe Hizbullah tipi 'militan' örgütleri çözmeye niyetleri olmadığını" açıklamıştı.

Bir MİT ajanının açıklamalarında geçen Hizbul-Kontra'nın," Özellikle Batman, Nusaybin ve Silvan'da üs kurduğu, Kızıltepe'de de eğitim merkezlerinin olduğu, Diyarbakır Çevik Kuvvet Merkezinin, Kızıltepe Orduevinin, Batman MİT binasının da bu merkezler arasında olduğu", aslında örgütün devlet tarafından kullanıldığı ve korunduğunu açık eden bir başka bilgiydi.

90'ların tanıklığı: Biz onları asit kuyularından biliriz

Beritan Canözer-13 Temmuz 2024

Bugün Diyarbakır'da yaşanan saldırılar da 90'lardan bağımsız değildir. Özellikle kadınlara dönük saldırıları, giyim kuşam üzerinden yaptıkları baskı, o dönemki “çarşaf” dayatmalarını anımsatıyor. 1 ay içinde neredeyse 5 saldırı oldu kaç tutuklandı? Hiçbiri. Biz nasıl kendimizi güvende hissedebiliriz? İsmimi bile açık bir şekilde yayınlamıyorum. Çünkü katliamla dolu tarihi olan bir oluşum bunlar. Onlara karşı can güvenliğimizi sağlayacak kimse yok. Ben şu an 36 yaşındayım ve hala sakallı birileriyle yolda karşılaşıncı tedirgin olurum. Onların bizde yarattığı psikoloji bu. Ve maalesef bizi koruyan hiçbir sistem yok

90'ların faili meçhul cinayetlerinin failleri olan Hizbullahçılar, son dönemde saldırıları ve tehditleriyle yeniden gündemde. Diyarbakır'da farklı tarihlerde SwingAmed dans grubu, KESK eylemine ve bir sitede havuza giren kadınlara saldırmalarıyla tepki toplayan Hizbullahçılar, son olarak ise 12 Haziran günü gece saatlerinde iki cafeye ses bombalı saldırıda bulundu. Halkın özgürlük alanlarını tehdit eden Hizbullahçılar, 90'lı dönemlerde de yaptığı katliamlarla halkın yaşam hakkını gasp ediyor ve tehdit ediyordu. Yüzlerce insanı asit kuyularına atarak, çivileyerek veya ellerini ayakları bağlı şekilde işkence uygulayarak tarihin en karanlık dönemlerinin failleri olarak hafızalara kazındılar.

90'larda Silvan'da Hizbullahçıların katliamlarına tanık olan kadınlar, o dönem yaşananları anlattı.

90’larda Silvan’da çok sayıda faili meçhul cinayet işlendi ve hizbullah saldırıları çok yoğun yaşanıyordu. Siz neler anlatırsınız o döneme ilişkin?

Ben o dönem 30’lu yaşlarımdaydım. Şimdi yaşıma geçti diye çok aklıma gelmiyor ama onların zulmünü de asla unutmuyoruz. Sokaklara çıkamazdık. Eşim işe giderken tembihlerdi “sakın kapıyı kimseye açmayın, dışarı çıkmayın” diye. Sokakta işe giderken, okula giderken bir sürü insanı kaçırıp öldürdüler. Asit kuyularına attılar, duvarlara çivilediler. Bir komşumuzun oğlu kayboldu, günlerce aradılar. 4-5 gün sonra Silvan’ın dışında boş bir arazide birileri bulmuştu. Çocuğun vücudundan onlarca çivi çıkarılmıştı. Bu vahşet değil midir? Onları başımıza kim bela etti? Bugün gene başımıza bela edenler kimse o gün de onlar bela etti. Devlet Kürtleri bitirmek için Hizbullahı kullandı. Kürtleri katlederek bitirmeyi hedeflediler. JİTEM’le birlikte çalışıyorlardı. Bu zulümdür. Kürt halkına yıllardır aynı zulmü yapıyorlar. Kürt halkının bir şey kazanmasını istemiyorlar. Müslümanlar diyorlar ne biçim Müslüman’lar? Müslümanlık “öldürme” diyor. Onlar kendi inançlarını tanımadılar. Çocuklar sokakta oynayamazdı. Hele özellikle kız çocukları sokakta olsa hemen o çocuğun ailesi tehdit edilirdi.

Batman’da, Silvan’da yüzlerce gencimizi katlettiler. Kaç tane insanı kaybettiler. Kim sordu hesabını? Kaç tane çocuk babasız kaldı o zamanlar? Devlet katilleri buldu mu? Eğer devlet katilleri bulsaydı, peşine düşseydi, onları yargılasaydı bugün bunlar gene hortlamazdı. Devlet onlara çanak tutuyor. Bilerek sokağa salıyorlar. Ne hakları var Kürtlere bunları yaşatmaya. Hizbullahçıların kim olduğunu en iyi biz biliriz. Silvan’da neler yaptıklarını kimse unutmadı. Hizbullahçıları gençleri attıkları asit kuyularından biliyoruz. Biz onları duvara çiviledikleri insanlarımızdan tanıyoruz. Gelmişler bugün onlar mı bize insanlığı öğretecekler?

Özellikle kadınlar neler yaşıyordu, nasıl bir tehditle karşı karşıya kalıyorlardı?

Onlar istiyordu ki herkes çarşaf giysin, kimse evinden çıkmasın, sokakta sadece onlar olsun. O zamanlar da tehdit ediyorlardı “kadınlar çarşafsız gezmeyecek” diye. Sokakta çarşafsız kadın görünce hemen ya saldırırlardı ya da evine tehdit gönderirlerdi. Evin pencerelerinden ya da evin bahçesine taş sardıkları kağıtları atarlardı. Kağıtlarda da ölüm tehditleri yazılırdı. Ya da evden birini sokakta sıkıştırır ölümle tehdit ederlerdi “evin kadınları çarşafsız gezmeyecek yoksa öldürürüz” derlerdi. Kız çocuklarının okula gitmesine izin vermezlerdi. Kaç kez okul kapılarında çocukları tehdit edip korkuttular. Çocuklar eve gelinde “okula gitmeyeceğiz” diye ağlarlardı.

Onlar yüzünden Silvan’da korkanlar giyiyordu, korkmayanlar da onlara inat çarşafsız çıkıyorlardı sokağa. O zaman da saldırırlardı ama tabi o dönem bizim gençlerimiz de çok vardı. Halkı korumaya çalışırlardı. Meydanı onlara bırakmazlardı. Yine de o caniler bir yolunu bulup insanları kaçırıp, katlediliyorlardı. Ailemizden biri sokağa çıktığında eve gelene kadar elimiz iş tutmazdı, gözümüz kulağımız kapıdan ayrılmazdı. “Ya gelmezse” diye yüreğimiz ağzımızda beklerdik. Onların zulmünü anlatmaya kelimeler yetmez ki. Onlar neler yaptılar bize, neler çektirdiler. O dönemin çocukları hep babasız büyüdü. Elbet onlara da bunların hesabı sorulur. Onların da hakkından gelenler olur. Ne yapsalar da Kürtler kendinden, varlığından vazgeçmiyor.

Siz de Silvan’da Hizbullah zulmüne tanık olmuş bir çocuktunuz. O döneme ait neler hatırlıyorsunuz?

Aslında bir şey hatırlıyorum dersem gerçekçi olmaz. O dönemler henüz 5 yaşlarımdaydım. Abim kaçırılana kadar olan bitenlere dair en ufak bir bilgim de yoktu. Abim ortadan kaybolunca evde büyük bir telaş başlamıştı ve o telaştan sonrasını anımsıyorum sadece. Annemin durmadan ağlaması, babamın eve gelmeyip her yerde abimi araması... 1 hafta boyunca abimi aradılar. Biz şanslıydık ki abimi sağsalim bulmuştuk. Sağsalim dediğim de yaralıydı. İşkence etmişlerdi. Abimin yara bere içinde olduğunu, günlerce yataktan çıkamadığını hatırlıyorum. Bu arada abim de o dönemler 17 yaşlarındaydı. Öyle yaşı büyük değildi, o da çocuktı. Biraz daha ileriki dönemlerden en çok hatırladığım ise en çok kadınlara dönük yaklaşımlarıydı. Annemler hala anlatır. Kadınlara çarşaf zorunluluğu getirip, çarşafsız sokağa çıkmamaları için tehdit ediliyorlardı. Ablam bir gün dışarı çıkacaktı, 13 yaşlarında. Çarşaf giyip çıkmaya kalktı, çocuktı tabi korkuyordu. Ben de korkuyordum tabi. O senelerin en vahşet dönemlerini yaşıyormuşuz meğer ama biz o çocuk aklıyla sadece bir kısmını anlayabiliyorduk. Abim şanslıydı, biz şanslıydık ama yan komşularımız o kadar şanslı değillerdi. Komşumuzun eşi başından tek isabetle infaz edilip, kapısının önüne cenazesi bırakılmıştı. Komşularımızın o çığlıklarını hala unutamam.

Abinize, komşunuza bunları yapanlar yargılandı mı? Hukuki süreç nasıl ilerledi?

Hepsi de devlet destekli katliamlardı. En önemlisi de buydu. Hiçbiri yargılanmadı, gözüaltına dahi alınmadı. Şu an hala Silvan’da güçlü örgütlenmeleri var. En ufak bir şeye her an sokağa salınabilirler. Onların yaşadığı mahallelerden kimse rahatlıkla geçemez. Sadece onların yaşadığı belli mahalle ve sokaklar var. Silvan’da herkes bilir bunu. Bugün Diyarbakır’da yaşanan saldırılar da 90’lardan bağımsız değildir. Özellikle kadınlara dönük saldırıları, giyim kuşam üzerinden yaptıkları baskı, o dönemki “çarşaf” dayatmalarını

anımsatıyor. 1 ay içinde neredeyse 5 saldırı oldu kaç tük tutuklandı? Hiçbiri. Biz nasıl kendimizi güvende hissedebiliriz? İsmimi bile açık bir şekilde yayınlayamıyorum. Çünkü katliamla dolu tarihi olan bir oluşum bunlar. Onlara karşı can güvenliğimizi sağlayacak kimse yok. Ben şu an 36 yaşındayım ve hala sakallı birileriyle yolda karşılaşınca tedirgin olurum. Onların bizde yarattığı psikoloji bu. Ve maalesef bizi koruyan hiçbir sistem yok.

Dipnot: Röportaj yaptığımız kaynaklarımızın isimlerini güvenlikleri nedeniyle açık bir şekilde paylaşamıyoruz.

Gençlerin düşürüldüğü uyuşturucu batağı

Yüksel Mutlu-13 Temmuz 2024

Madde bağımlılığı birden oluşan bir durum değil elbette, ağır ağır gelişen bir süreç ve bu süreçte ailelerin çok dikkatli olması gerekiyor birinci derecede bu çok önemli. Bir kere kullanmakla bir şey olmaz “ben bağımlı olmam” sadece bir kere denedim, merak ettim arkadaşım iç dedi bir şey olmaz... gibi gibi cümlelerle başlayan şey sonunda gençte kabul ve bir olumsuz savunma geliştirir

Gençler üzerinde büyük tehlikeler var bunlardan birisi de uyuşturucu madde bağımlılığıdır. Tabii bağımlılık ve madde bağımlılığı farklı şeyler bunları da ayırmak gerekiyor. Uyuşturucu madde bağımlılığı bağımlılığın bir versiyonu. “Maddenin beyni etkilemesinden kaynaklanan, maddenin keyif verici etkilerini duyumsamak veya yokluğundan kaynaklanan huzursuzluktan sakınmak için, devamlı veya periyodik olarak madde alma arzusu ve bazı davranış bozukluklarıyla karakterize bir beyin hastalığı” olarak tanımlanabilmektedir (Uzbay, 2018: 32).

Bu konu üzerine hepimizin kafa yorması gerekiyor, sadece konuşmak değil, eylemek pratiğe geçirmek gibi önümüzde acil ertelenemez bir durum söz konusu çünkü her geçen gün artan neredeyse ilkokul çağına kadar düşen bir madde kullanımı söz konusu. Madde bağımlılığını evrensel olarak da bir toplum sağlığı sorunu olarak görmek gerekiyor. Çünkü sadece kişiyi değil onun ailesini, bir bütün toplumu etkileyen ve dolayısıyla sağlıksız bir gençlik, itiraz edemeyen hastalıklı, düşüneyemeyen, sorgulayamayan, amaçsız, geleceksiz, özgüvensiz bir toplumun temelleri atılmış oluyor. Peki bu kimin işine yarar bu çok açık değil mi? yönetenin, egemenin, kapitalizmin işine yarar.

Madde bağımlılığı birden oluşan bir durum değil elbette, ağır ağır gelişen bir süreç ve bu süreçte ailelerin çok dikkatli olması gerekiyor birinci derecede bu çok önemli. Bir kere kullanmakla bir şey olmaz “ben bağımlı olmam” sadece bir kere denedim, merak ettim arkadaşım iç dedi bir şey olmaz... gibi gibi cümlelerle başlayan şey sonunda gençte kabul, ve bir olumsuz savunma geliştirir. İsteddiği zaman bırakabileceğini sanır kendince bir savunma mekanizması geliştirir. Fakat zamanla kullandıkça hem zaman aralıkları hem de miktar yetersiz gelmeye başlar. Ve buna devam eder...işte bu noktadan sonra karmaşık bir süreç başlar. Burada kişinin ailesiyle ilişkilerini, toplumla ilişkilerini, iş hayatındaki durumunu, sosyal çevresini olumsuz etkiler. Oysaki sağlıklı düşünen genç çevresiyle, toplumuyla, ailesiyle, sosyal çevresiyle dengeli, düzeyli sağlıklı ilişki kurma halidir. Düşünür, eleştirir, eyler, mücadele eder, her şeyi göze alır, değişim ve dönüşümden yanadır, devrimcidir.

Dünyanın birçok ülkesinde ticareti yapılan, alınıp, satılan birçok ülkeye bela olmuş bu durumla neden baş edilemiyor bu sadece uyuşturucu tacirlerinin para kazanma arzusu olabilir. Nihayetinde öyle hadi onlar gençlerin, yeni nesillerin düşmanı bunu biliyoruz peki iktidarlara devletlere ne demeli ülkeler arasında sevkiyatlar yapılıyor. Basından izliyoruz mesela Türkiye’ye uluslararası anlamda narko devlet demek bu maddelerin bu topraklardan rahatça geçtiğini anlatmıyor mu? Bu kadar rahat diğer ülkelere geçen bu bağımlılık yaratan maddeler bu ülkenin gençlerini ne hale getirir. Uyuşuk bir toplumu yönetmek muhalefetsiz bir ülke onlar için daha kolay. 21. yüzyıl başında teknolojinin bu kadar ilerlediği bir dönemde uyuşturucunun bu kadar zararlı, tehlikeli, yayılma eğiliminin yüksek olduğunun bilinmesine rağmen önleyici ciddi tedbirlerin alınmaması “transit” ülke konumundan olan bu coğrafyada uyuşturucu tacirlerinin yerli işbirlikçilerini yaratmak sektör oluşturmak içi yönelecekleri bilinmez mi? Elbette bilinir...

Gençlik büyük risk altında ve aileler çaresiz, dramatik hayatlar, işlenen suçlarda artış... Önlemler yetersiz. Oysa birçok şey yapılabilir, hepimize düşen ödevler var.

Ülkemizde gençliğin bu kadar risk altında olduğu artık okul önlerinde torbacı tabir edilen kişilerin uyuşturucunun her türünü ve hatta gelir düzeyine göre sattıkları bu maddeler için güvenlik güçleri neden yeterli önlemler almıyor. Bugün en ücra köşeye bile giden bu madde bağımlılığı yaratan şeylerin önüne neden geçilmiyor küçük genç bir grup yaşadıkları bir haksızlığa antidemokratik uygulamalara ses çıkarmaya sokağa çıksalar en sert şekilde kolluk güçlerinin şiddetiyle karşılaşıyorlar. Fakat bağımlılık yaratan bu

maddelerin insanlardan, gençlerden uzak tutulamamasının iyi niyetle izah edilmesi mümkün değil.

Örneğin, bunu kullananı suçlu görmekten ziyade bir sağlık sorunu olarak görüp kişiye hızla tedavi etme yoluna gidilmeli. Maddeyi bırakmayanlara göre programlar devreye konulmalı. Bunun gibi birçok konu devletin görevleri arasındadır. Çaresiz, geleceksiz, umutsuz bir gençlik varken ara sıra TV haberlerine düşen görüntülerin dışında toplumun, ailelerin, STK'ların, siyasi partilerin, sağlık kuruluşlarının bu konuya el atması sonuç alıcı çalışmalar yapması önemli, yoksa gençlik büyük tehlike ile karşı karşıya...